

ב. דבר שאין בו סכנה; –

לפרש"י, לדברי רב יהודה אסור למסור גופו ביד עכו"ם, ולרבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מותר להתרפא ממנו.

לפרוש רבנו תם, אם במחלה שאין בה סכנה – מותר להתרפא אפילו אצל מי שאינו מומחה, שאיננו מרע עצמו להמיתו בכוונה. ואם האדם בריא ובא לרפאות פצע קטן וכדומה ('ריבדא דכוסילתא') – אסור, חוששים שימיתנו בכוונה, ואיננו מרע את שמו כרופא, כי יאמרו העולם שהמיתו בכוונה תחילה מפני שהיה שונאו. (ישנם פירושים נוספים בסוגיא. ע' רמב"ן ועוד).

נחלקו אמוראים (כה). בריפוי מכה שעל גב היד או הרגל [ע"י חולי או ע"י מכת חרב. עפ"י תוס'], האם יש לחוש לנזק ע"י העכו"ם.

היה הרופא מומחה לרבים – לעולם מותר, כנ"ל.

א. ועל זה אנו סומכין להקיז דם מן העובדי כוכבים, דלגבי הקזה כל המקיזים מומחים הם' (תוס').

ב. אדם חשוב, יש מתירים להתרפאות מהעכו"ם, כי חוששים הם לפגוע בו (עריטב"א וטור). והרי"ף והרמב"ם השמיטו זאת.

ג. יש מתירים להתרפא בשכר מעכו"ם. ויש חולקים (ע' יו"ד קנה).

ד. שיטת הרי"ד שבכל מקום שאין רופא ישראלי – מתרפאים מעכו"ם. ואין כן דעת שאר הפוסקים.

ג. מותר להתיעץ עם עכו"ם ולשמוע לו על נטילת סמי רפואה; סם פלוני יפה, סם פלוני רע. שאין חשש שיויקנו כיון שחושש שהשואל ישאל אנשים נוספים ויוודע שקרו (והוא הדין לכל כיוצא בזה. עריטב"א).

ד. מבוואר בגמרא שאסור להתרפאות אצל מין האדוק לע"ז בכל אופן. ולשיטת רבי ישמעאל, מותר בצנעא ולא בפרהסיא. אבל הלכה כחכמים שבשלש עבירות אסור אפילו בצנעא, גם במקום פיקוח נפש (תוס').

כתבו התוס' שלא אסרו אלא כשתולה הרפואה בעבודת כוכבים, ולכך אסור כדי שלא להימשך אחריה, אבל בלאו הכי מותר. וכגון כשאומר 'הבא עצים' סתם, מותר להביא עצים מעכו"ם. ורק אם תולה הרפואה בעצים של עכו"ם [ולפעמים יש כה ביד שדים להטעות בכך, שרק עצים אלו מסוגלים לרפואה] – אסור.

במין האדוק, אסור להתרפא על ידו אפילו בלחשים שאינם ידועים. ובשאר עכו"ם אסור רק כשתולה בפירוש בעכו"ם (ר"ן ועוד).

ה. ריפוי בעלי חיים מותר על ידי עכו"ם, שהרי אין שם חשש סכנה.

דף כז

מג. האם האישים דלהלן כשרים למול את ישראל?

א. עכו"ם.

ב. כותי.

ג. ערבי מהול וגבנוני מהול.

ד. ישראל שלא נימול.

ה. אשה.

א. עכו"ם, לרבי יהודה (לפי המסקנא) כשר למול. ואולם יש לחוש שמא יטה הסכין ויעשנו כרות שפכה, אלא שחשש זה אינו קיים לחכמים כאשר אחרים רואים אותו. ולרבי מאיר אפילו באופן זה חוששים. ואולם במומחה אין חשש זה לדברי הכל, דלא מרע נפשיה.
משמע בגמרא שרבי יהודה מצריך מילה לשמה ואעפ"כ עכו"ם כשר, כי סתם מילה לשמה (תוס'). ומדובר שישראל מצוהו למול, שעושה העכו"ם על דעת משלחו (ע' בראשונים).
לרבי יהודה הנשיא, עכו"ם פסול למול (אם משום ואתה את בריתי תשמר (דרו בר פפא בשם רב. וכן שנו בבביתא), אם משום המול ימול – המל בעצמו ימול אחרים. רבי יוחנן).
ואם מל, אין צריך לחזור ולמולו (רמב"ם). וי"א שצריך הטפת דם ברית (סמ"ג, וכ"ה ברמ"א יו"ד רסד, א).

ב. כותי; רבי יהודה פוסלו למול, מפני שעושה לשם עבודה זרה. ורבי יוסי מכשיר, שאין דין 'לשמה' במילה לדעתו.

ג. ערבי מהול וגבנוני מהול, הרי אלו כעכו"ם (שכולם נחשבים 'ערלים' ואינם בכלל 'המל' – ימול', הלכך לרבי יהודה הנשיא פסולים למול).

ד. ישראל שלא נימול – כשר למול.

מבואר בתוס' שאפילו מומר לערלות כשר למול בין לרב בין לרבי יוחנן. ורבנו אלחנן כתב שמומר לערלות פסול לשניהם (וכן הביא בית יוסף מרבנו מנוח ובעל העיטור. והרמ"א הביא מאו"ז שנסתפק בזה. וע' בשו"ת שבט הלוי (ח"ה קמו) שפסק להקל בדיעבד בזמן הזה שאם מל מוהל מחלל שבת, אין צריך לשוב ולהטיף דם ברית).

ה. אשה, לרב – פסולה למול (ואתה את בריתי תשמר, ואשה לאו בת מילה. ולפי זה צריך לומר שצפורה לא מלה בעצמה אלא ע"י שליח או רק התחילה המילה ומשה גמרה). לרבי יוחנן – כשרה (שדורש מהמול ימול לפסול עכו"ם, ואשה כמאן דמהילא דמיא).
נחלקו הפוסקים כמי הלכה; הרמב"ם, בה"ג, רי"ף ושו"ע פסקו להכשיר; הסמ"ק, סמ"ג ומרדכי ורמ"א פוסקים שאשה לא תמול.

דף כט

מד. מהן ההלכות הנוגעות לתספורת ישראל אצל עכו"ם ועכו"ם אצל ישראל?

לדעת רבי מאיר, אסור לישראל להסתפר מעכו"ם אפילו במקום שהרבים מצויים שם, שחשוד הוא על שפיכות דמים. וחכמים אוסרים רק בינו לבינו (ובכלל זה מקום שמזדמנים שם אנשים לעתים אך אינם רגילים שם כל כך, שמשום יחוד בעלמא לא היה לאסור. תוס'), אבל ברה"ר מותר.
ואם נוהג גינוני חשיבות, שרואה במראה כדרך הנכבדים המקפידים על התספורת – מתירא העכו"ם להורגו, ומותר.

פסקו התוס' הלכה למעשה כר' מאיר לאסור אפילו ברשות הרבים, כדמשמע ממעשה דרב חנא – אא"כ רואה במראה. ודוקא בתער שמצוי להזיקו בקלות, אבל במספרים שאין מצוי בהם ההזק – מותר כשיש עמו אחר.